

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΑΓΡΟΤΙΣΣΕΣ:

Σχέδιο Δράσης

© ActionAid International

Φεβρουάριος 2011

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Η ActionAid International ενθαρρύνει τη χρήση των πληροφοριών του παρόντος κειμένου για μη κερδοσκοπικούς σκοπούς, με την απαραίτητη αναφορά σε εκείνη και αναγνώριση του έργου της. Κανένα τμήμα αυτού του άρθρου δεν μπορεί να αναπαραχθεί ή να μεταδοθεί με οποιαδήποτε μορφή ή τρόπο, ηλεκτρονικό ή μηχανικό, για κερδοσκοπικούς σκοπούς, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Το παρόν δημοσίευμα είναι αποτέλεσμα συνεργασίας της ActionAid International της Κένυας, της ομάδας της ActionAid International για τα Δικαιώματα των Γυναικών και της Επαγγελματικής Ένωσης Γυναικών της Κένυας για τη Γεωργία και το Περιβάλλον.

Σχεδιασμός και Διάταξη κειμένου: Nick Purser

Οι αγρότισσες παράγουν τροφή για το μισό πλανήτη

Σε πολλές χώρες, η γεωργία διασφαλίζει τα προς το ζην στο 80 – 90% του πληθυσμού τους. Στις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες, οι γυναίκες αποτελούν την πλειοψηφία των μικροκαλλιεργητών. Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) υπολογίζει ότι παγκοσμίως τουλάχιστον 80% των μικροκαλλιεργητών της υπαίθρου είναι γυναίκες. Οι μικροκαλλιεργητές παράγουν ως και το 90% των τροφίμων που καλλιεργούνται στην Αφρική και το 50% των τροφίμων που καταναλώνονται παγκοσμίως. Παρόλα αυτά, πολλοί από αυτούς, καθώς και οι οικογένειές τους, πεινούν.

Εργασία σε τριπλές βάρδιες

Εκτός από τις αγροτικές δραστηριότητες, οι γυναίκες κάνουν τις περισσότερες οικιακές εργασίες, φέρνουν νερό, μαζεύουν ξύλα για τη φωτιά, μαγειρεύουν, καθαρίζουν και πλένουν. Επίσης, φροντίζουν την οικογένεια τους και συχνά και άλλα μέλη της κοινότητας. Όλο και περισσότερα αγροτικά νοικοκυριά, παγκοσμίως, έχουν γυναίκες επικεφαλής κι αυτό είναι ένα πρόσθετο βάρος γι' αυτές.

Οι γυναίκες ανέκαθεν δραστηριοποιούνταν στην καλλιέργεια, την παραγωγή, την επεξεργασία και την πώληση των τροφίμων. Έχουν διαφυλάξει την τοπική γνώση και εμπειρία για τη γενετική κληρονομιά των φυτών και των ζώων (τους σπόρους και τις ράτσες των ζώων), καθώς και στη χρήση φυτών για θεραπευτικούς σκοπούς. Στις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες, οι γυναίκες διαδραματίζουν ηγετικό ρόλο σε προγράμματα προστασίας του εδάφους και του νερού.

Καθώς οι άντρες εγκαταλείπουν τις αγροτικές περιοχές για να βρουν καλύτερη δουλειά, οι γυναίκες αναγκάζονται να αναλάβουν τους παραδοσιακούς ανδρικούς ρόλους στη γεωργία. Οι μικροκαλλιέργειες γίνονται όλο και περισσότερο «γυναικεία δουλειά». Οι γυναίκες της υπαίθρου που μετοικούν στις πόλεις, φέρνουν μαζί τους τις αγροτικές δεξιότητές τους και είναι υπεύθυνες για την επέκταση των καλλιεργειών μέσα και γύρω από τις πόλεις. Η σημασία αυτών των

καλλιεργειών για την εξασφάλιση τροφής στους κατοίκους των πόλεων είναι πια γνωστή.

Γιατί οι γυναίκες δεν αναγνωρίζονται ως αγρότισσες;

Οι έρευνες δείχνουν ότι οι γυναίκες δεν αναγνωρίζονται ως αγρότισσες από τις ίδιες τις οικογένειές τους, από τις κοινότητές τους και σίγουρα από τις κυβερνήσεις ή τις δωρήτριες χώρες. Η ανδροκρατία, τα στερεότυπα για τα δικαιώματα και τους ρόλους των ανδρών και των γυναικών, οι παραδοσιακές αξίες και οι παραδόσεις, αλλά και το τρέχον παγκόσμιο οικονομικό μοντέλο, συνδυάζονται για να δημιουργήσουν και να ενισχύσουν τους λόγους για τους οποίους οι γυναίκες δεν αναγνωρίζονται από την κοινωνία όχι μόνο ως αγρότισσες, αλλά ούτε καν ως ισότιμοι άνθρωποι. Αυτή η πρακτική επιδεινώνεται από τις τρέχουσες πολιτικές, τη νομοθεσία και τις ισχύουσες πρακτικές. Το τελικό αποτέλεσμα είναι ότι οι ανάγκες των αγροτισσών δεν λαμβάνονται υπόψη σε προγράμματα, νομοθεσίες, συμβουλευτικές υπηρεσίες, έρευνες ή άλλη κρατική υποστήριξη. Οι γυναίκες δεν έχουν πρόσβαση σε επαρκή και εξασφαλισμένη γη, βασικά εργαλεία και εφόδια, πιστώσεις και τεχνικές συμβουλές, ουσιαστική έρευνα, κατάλληλες υποδομές και τεχνολογία. Με λίγα λόγια, οι αγρότισσες δεν έχουν υποστηριχτεί όσο χρειάζεται για να προκόψουν.

Τι χρειάζονται οι αγρότισσες: Εισαγωγή του τρέχοντος σχεδίου δράσης

Το τρέχον σχέδιο δράσης είναι ένα εργαλείο για ακτιβιστές της κοινωνίας των πολιτών – οργανώσεις που βασίζονται στις κοινότητες, γυναικεία κινήματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις – οι οποίοι θέλουν να υποστηρίξουν τα δικαιώματα των μικροκαλλιεργητριών.

Η ActionAid International (AAI) ανέπτυξε αυτό το σχέδιο δράσης ως εργαλείο υποστήριξης των δικαιωμάτων των μικροκαλλιεργητριών. Βασίζεται σε διεθνείς έρευνες για την κατάσταση των αγροτισσών στην Υποσαχάρια Αφρική. Εξετάζει γιατί δεν έχουν εξασφαλισμένη τροφή και σχεδιάζει παρεμβάσεις που μπορούν να τις βοηθήσουν να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους. Επίσης, το σχέδιο δράσης στηρίζεται σε έρευνες που αφορούν στις αγρότισσες δύο αναπτυξιακών πρωτοβουλιών της ActionAid Κένυας (στην Κοιλάδα Ριφτ και στη Δυτική Περιφέρεια) το 2009.

Το σχέδιο δράσης επικεντρώνεται στην εξής ερώτηση:

Ποιες είναι οι ελάχιστες παρεμβάσεις που πρέπει να κάνουν όλες οι κυβερνήσεις προς όφελος των φτωχών αγροτισσών;

- Γη
- Νερό
- Αγροτικά εφόδια (σπόρους, ζώα, αγροτικά εργαλεία και εξοπλισμό, βιώσιμα λιπάσματα και φυτοφάρμακα)
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες και εκπαίδευση
- Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες
- Προώθηση των προϊόντων τους
- Έρευνα και τεχνολογία

Μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα

Από το 2000, η ActionAid International έχει χρησιμοποιήσει στις πολιτικές και στις δραστηριότητές της μια προσέγγιση για την Ανάπτυξη Βασισμένη στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το παρόν σχέδιο δράσης της επικεντρώνεται στα δικαιώματα των αγροτισσών.

Κάθε κυβέρνηση έχει εντολή, αλλά και καθήκον, να υποστηρίξει και να προστατεύει τα δικαιώματα όλων των πολιτών της. Οι πολίτες είναι οι «έχοντες δικαιώματα» και οι κυβερνήσεις, κατά κύριο λόγο, «οι έχουσες καθήκοντα». Είναι ευθύνη των κυβερνήσεων να παράσχουν υπηρεσίες στους έχοντες δικαιώματα, στη συγκεκριμένη περίπτωση στις φτωχές αγρότισσες.

Επειδή, σε πολλές χώρες, οι γυναίκες είναι η φτωχότερη και περισσότερο μειονεκτούσα ομάδα του πληθυσμού, η υποστήριξη και προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών αποτελεί κεντρικό άξονα για την επίτευξη δίκαιης και βιώσιμης ανάπτυξης.

Παγκοσμίως, πολλές κυβερνήσεις έχουν υπογράψει διεθνείς συμβάσεις που εξασφαλίζουν ότι θα επιτελέσουν το συγκεκριμένο έργο, π.χ. τη Σύμβαση Εξάλειψης κάθε μορφής Διακρίσεων κατά των Γυναικών, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά Δικαιώματα, καθώς και διάφορα περιφερειακά πρωτοκόλλα.

Το 2006, τα κράτη που συμμετείχαν στο Διεθνές Συνέδριο για την Αγροτική Μεταρρύθμιση και την Αγροτική Ανάπτυξη, στη Βραζιλία, δεσμεύτηκαν ξανά να υποστηρίξουν τα δικαιώματα των γυναικών σε κάθε σχέδιο δράσης αγροτικής μεταρρύθμισης και ανάπτυξης.

Τέτοιες παρεμβάσεις πρέπει να βασίζονται στις εξής αρχές:

- Οι γυναίκες και οι άντρες πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα, σύμφωνα με όλα τα διεθνή πρότυπα και τις αρχές που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα και στην εξάλειψη των διακρίσεων.
- Πρέπει να εξασφαλιστεί το ελεύθερο δικαίωμα των γυναικών να έχουν πρόσβαση και έλεγχο σε όλα τα περιουσιακά στοιχεία, ιδίως στη γη.
- Ακόμα και οι πιο περιθωριοποιημένες ομάδες πρέπει να έχουν πρόσβαση σε εφόδια και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, καθώς και στην κατάλληλη τεχνολογία.

- Όσοι βλάπτονται άμεσα από τέτοιου είδους προβλήματα και πρόκειται να ωφεληθούν από την παρέμβαση, πρέπει να συμμετέχουν σε όλες τις διαδικασίες.
- Πρέπει να υπάρχει διαφάνεια και λογοδοσία.

Η ευθύνη των κυβερνήσεων

Οι κυβερνήσεις πρωταρχικά έχουν καθήκοντα, αλλά μπορούν να συνεργαστούν με άλλους φορείς (όπως τοπικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή διεθνείς οργανισμούς) για να φέρουν εις πέρας τα καθήκοντά τους και τις ευθύνες τους προς όλους τους πολίτες. Όταν δεν το κάνουν, είναι υπόλογες απέναντι στους πολίτες.

Το παρόν σχέδιο δράσης είναι ένα εργαλείο που θα βοηθήσει τις αγρότισσες να γνωρίσουν και να απαιτήσουν τα δικαιώματά τους.

Αυτές οι πληροφορίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να καθορίσουν το πλαίσιο των αιτημάτων προς τις κυβερνήσεις για τη δημιουργία των απαραίτητων πολιτικών, αλλά και για να καταστήσουν τις κυβερνήσεις υπόλογες απέναντι στους πολίτες.

Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν τις κυβερνήσεις να σχεδιάσουν παρεμβάσεις που υποστηρίζουν τα δικαιώματα των μικροκαλλιεργητριών.

Τέλος, το σχέδιο δράσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί με τη συνεργασία των δωρητριών χωρών για να υποστηρίξει τα δικαιώματα των γυναικών. Αναγνωρίζουμε το σημαντικό ρόλο που παίζουν οι δωρητές σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Όχι μόνο παρέχουν οικονομικούς πόρους, αλλά συχνά διαμορφώνουν πολιτικές που οι κυβερνήσεις στις οποίες απευθύνονται, υποχρεώνονται να ακολουθήσουν. Όμως, αυτές οι πολιτικές δεν είναι πάντα προς όφελος των μικροκαλλιεργητριών.

«Προγράμματα Διαρθρωτικής Προσαρμογής» και «Ελεύθερο Εμπόριο»

Για να αποκτήσουν δάνεια και πιστώσεις από διεθνείς οργανισμούς όπως η Παγκόσμια Τράπεζα, οι κυβερνήσεις μπορεί να υποχρεωθούν να δεχτούν:

- «Προγράμματα Διαρθρωτικής Προσαρμογής» (μειώσεις κοινωνικών παροχών, όπως οι συμβουλευτικές υπηρεσίες προς τους φτωχούς αγρότες)
- «Ελεύθερο Εμπόριο» (διευκόλυνση των εισαγωγών από άλλες χώρες).

Οι μικροκαλλιεργητές χάνουν οφέλη (όπως συμβουλευτικές υπηρεσίες, δωρεάν υπηρεσίες προώθησης προϊόντων και πιστώσεις). Αν θελήσουν να πουλήσουν την πλεονασματική παραγωγή τους, ίσως χρειαστεί να ανταγωνιστούν μεγάλους παραγωγούς από όλο τον κόσμο. Οι εισαγωγές (όπως οι μπανάνες ή το βαμβάκι) από μεγάλους παραγωγούς άλλων χωρών μπορεί να είναι φθηνότερες ή να έχουν καλύτερη ποιότητα από το προϊόν των εγχώριων μικροκαλλιεργητών, αλλά αυτό εμποδίζει την ανάπτυξη των τοπικών μικρών εταιρειών.

Γιατί να γίνουν επενδύσεις στη γεωργία μικρής κλίμακας;

Η ενίσχυση των μικροκαλλιεργητών ώστε να παράγουν περισσότερα τρόφιμα για την εγχώρια κατανάλωση και τις τοπικές αγορές είναι η καλύτερη οδός προς την οικονομική ανάκαμψη και την αντοχή σε καταστροφές και κρίσεις. Επίσης, αποτελεί τη βάση για την επισιτιστική ασφάλεια.

Συνήθως, οι μικροκαλλιεργητές εργάζονται σκληρά, με αποφασιστικότητα και εκμεταλλεύονται πλήρως τους πόρους τους. Αν επενδύσουν περισσότερο στις καλλιέργειες των μικροκαλλιεργητών, τα κράτη θα κατορθώσουν να θρέψουν τους λαούς τους.

Αν αυξηθεί η παραγωγικότητα και το εισόδημα των αγροτών, οι οικογένειες τους θα έχουν αρκετή τροφή και θα μπορούν να αγοράσουν άλλα αγαθά και υπηρεσίες. Θα αυξηθεί η ζήτηση εγχώρια παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών κι αυτό θα δημιουργήσει περισσότερες θέσεις εργασίας για άλλους φτωχούς κατοίκους της υπαίθρου. Γενικά, οι περισσότερες θέσεις εργασίας και το μεγαλύτερο εισόδημα έχουν ως αποτέλεσμα καλύτερη διατροφή, καλύτερη υγεία και περισσότερες επενδύσεις στην παιδεία. Υψηλότερα έσοδα (από τη φορολόγηση των προϊόντων) βοηθούν τα κράτη να καλύψουν τις ανάγκες τους για καλύτερες υποδομές, όπως οι δρόμοι.

Όλα αυτά μπορούν να αναστήσουν τις αγροτικές οικονομίες. Μια μελέτη της ActionAid International αποκάλυψε ότι όπου υπήρξαν στοχευμένες παρεμβάσεις για να υποστηριχτούν οι μικροκαλλιεργήτριες, τα αποτελέσματα ήταν θετικά.

Περισσότερη υποστήριξη, όχι βαρύτερο φορτίο!

Έχουν ειπωθεί πολλά για τη γεωργία ως «μοχλό ανάπτυξης» και για το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι γυναίκες στη γεωργία και στη διασφάλιση τροφής για τις οικογένειές τους. Το πρόβλημα είναι ότι οι δωρήτριες χώρες, οι κυβερνήσεις και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί εστιάζουν στο ρόλο και στις ευθύνες των γυναικών – αλλά όχι στα δικαιώματά τους ως γυναίκες και αγρότισσες.

Υπάρχει κίνδυνος να φορτωθούν περισσότερες ευθύνες και μεγαλύτερες προσδοκίες στους ώμους των γυναικών, οπότε το τριπλό φορτίο τους θα γίνει ακόμα βαρύτερο. Πρέπει να φροντίσουμε να μη συμβεί αυτό.

Μια ενδιαφέρουσα έρευνα από τους Saito και άλλους (1994), έδειξε ότι όταν έχουν ίδια πρόσβαση στη γη και σε πόρους, οι Αφρικανές αγρότισσες παράγουν 20% περισσότερο από τους άντρες. Δυστυχώς, οι πιο πολλές αγρότισσες δεν έχουν τέτοια υποστήριξη.

Ένταξη της ισότητας των φύλων στις δημόσιες πολιτικές

Οι περισσότερες χώρες έχουν δεσμευτεί να λύσουν το πρόβλημα της ανισότητας των φύλων, εντάσσοντας το θέμα της ισότητας στις πολιτικές τους. Τούτο σημαίνει ότι όλοι οι κρατικοί φορείς – και όχι μόνο ένα Υπουργείο ή μια Υπηρεσία που ασχολείται με θέματα ισότητας των φύλων ή με τις γυναίκες – πρέπει να προστατεύουν και να υποστηρίζουν τα δικαιώματα των γυναικών. Για παράδειγμα, οι κρατικοί φορείς υπεύθυνοι για την οικονομία πρέπει να αντιλαμβάνονται πώς ο κρατικός προϋπολογισμός επηρεάζει τις γυναίκες και να λαμβάνουν μέτρα διόρθωσης των ανισοτήτων. Οι υπεύθυνοι για την υγεία και την παιδεία πρέπει να προσέχουν και να κατανέμουν κονδύλια του προϋπολογισμού σε ειδικές ανάγκες των γυναικών.

Δυστυχώς, η στρατηγική της ένταξης της ισότητας των φύλων στις δημόσιες πολιτικές έχει γενικώς αποτύχει να βελτιώσει τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών. Οι γραφειοκράτες μιλούν και γράφουν για

αυτήν, αλλά συχνά δε γίνεται τίποτα για την προστασία αυτών των δικαιωμάτων. Στοιχεία διάφορων υπηρεσιών των Ηνωμένων Εθνών, διεθνών ΜΚΟ και κρατών δείχνουν ότι οι πολιτικοί αγώνες για ένταξη της ισότητας των φύλων στις δημόσιες πολιτικές έχουν αποτύχει. Οι ανισότητες ανδρών και γυναικών ούτε έχουν αμφισβητηθεί ούτε έχουν αλλάξει.

Θα προσέξετε ότι η επόμενη ενότητα αυτού του κειμένου επικεντρώνεται στις κυβερνήσεις και στις διάφορες υπηρεσίες τους, καθώς και στο τι πρέπει να κάνουν για να προστατέψουν τα δικαιώματα των αγροτισσών. Αυτές οι κρατικές ευθύνες δεν πρέπει να ανατεθούν απλώς σε κάποιο Υπουργείο ή κάποια Υπηρεσία που ασχολείται με θέματα που αφορούν στην ισότητα των φύλων ή στις γυναίκες αλλά, όπου υπάρχει τέτοιο συγκεκριμένο Υπουργείο ή Υπηρεσία, να παίξει το ρόλο του υπερασπιστή και ηγέτη άλλων κρατικών φορέων για τέτοια θέματα.

Η αξία των αναλυτικών στοιχείων κατά φύλο

Είναι ευθύνη των κυβερνήσεων να συγκεντρώνουν αναλυτικά στοιχεία κατά φύλο για όλους τους τομείς της οικονομίας. Στον τομέα της Γεωργίας, αυτό σημαίνει συλλογή ξεχωριστών στοιχείων για αγρότισσες και αγρότες: πού καλλιεργούν, από πού αντλούν νερό, τι καλλιεργούν, τι εφόδια και εκπαίδευση δέχονται, αν πωλούν την πλεονασματική παραγωγή τους και τι ανάγκες έχουν. Χωρίς βασικά στοιχεία για τους αγρότες και τις αγρότισσες, δεν μπορούν να μετρηθούν οι αλλαγές (ποσοτικά) και το είδος των αλλαγών (ποιοτικά) που μπορούν να γίνουν.

Πώς οι αγρότισσες συνέβαλαν στο παρόν σχέδιο δράσης

Το έργο της ερευνητικής ομάδας άρχισε με τη μελέτη των ευρημάτων πρόσφατης έρευνας η οποία φωτίζει το καθεστώς των αγροτισσών σε όλη την Υποσαχάρια Αφρική, τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν για να εξασφαλίσουν την τροφή τους μέσω της γεωργίας και τις πιθανές παρεμβάσεις που θα μπορούσαν να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους. Η ομάδα μελέτησε Εκθέσεις Έρευνας διαφόρων Προγραμμάτων της ActionAid, οι οποίες περιλαμβάνουν Εκθέσεις για τη Δημόσια Χρηματοδότηση της Γεωργίας, καθώς και υλικό από διεθνείς πηγές που συγκεντρώθηκε από τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) και τη Διεθνή Συμμαχία για τη Γη (International Land Coalition).

Στο δεύτερο στάδιο της έρευνας, ζητήθηκε από αγρότισσες δύο περιοχών του προγράμματος «Πρωτοβουλίες Ανάπτυξης» της ActionAid Κένυας, στην Κοιλάδα Ριφτ και στη Δυτική Περιφέρεια, να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο. Οι απαντήσεις τους έδωσαν στους ερευνητές μια εικόνα της ζωής των αγροτισσών όσον αφορά στη γη και στις σοδειές τους, ποιοι κατέχουν τη γη, τις αγροτικές δραστηριότητες γυναικών και ανδρών, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αγρότισσες οι οποίες ταυτόχρονα φροντίζουν τα σπίτια τους και τις οικογένειές τους και πώς αυτοργανώνονται ως αγρότισσες. Επίσης, έφτιαξαν μια λίστα προτεραιοτήτων σχετικά με τη βασική υποστήριξη και τις υπηρεσίες που χρειάζονταν για τις αγροτικές επιχειρήσεις τους (όπως η πρόσβαση σε πόρους, πιστώσεις/κεφάλαια, εκπαίδευση και συμβουλευτικές υπηρεσίες, νέες τεχνολογίες και αγορές).

Αργότερα, οι αγρότισσες χωρίστηκαν με τυχαίο τρόπο σε μικρές ομάδες και μίλησαν για τις αγροτικές δραστηριότητές τους και για το πώς θα μπορούσαν να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους. Απάντησαν σε ερωτήσεις όπως:

- Πού βρίσκεις νερό για οικιακή ή/και αγροτική χρήση;
- Πόσο σταθερή είναι η πηγή του νερού στη διάρκεια του έτους;
- Χρησιμοποιείς προηγμένα τεχνολογικά μέσα για τη συγκομιδή ή/και την αποθήκευση του νερού;
- Έχεις πλεονασματική αγροτική παραγωγή την οποία πουλάς; Αν ναι, πού;
- Ποια είναι τα σημαντικότερα εφόδια παραγωγής που χρειάζεσαι για να αυξήσεις την παραγωγικότητά σου και να εξασφαλίσεις επαρκή τροφή για ολόκληρο το χρόνο;

Η ομάδα της ActionAid διαμόρφωσε αυτό το σχέδιο δράσης χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που αποκόμισε από τις αγρότισσες της Κένυας μαζί με άλλες πληροφορίες για αγρότισσες που είχε συλλέξει. Ελπίζουμε ότι είναι αντάξιο της εμπειρίας και της οξυδέρκειας των αγροτισσών.

Τι θα συμβεί αν προκύψουν αλλαγές;

Στην ActionAid πιστεύουμε ότι η υποστήριξη των φτωχών αγροτισσών θα βελτιώσει το ΑΕΠ της χώρας και ότι αν εφαρμοστούν πλήρως οι παρεμβάσεις που προτείνουμε στο τρέχον σχέδιο δράσης, θα δούμε τα εξής αποτελέσματα:

- Την εξασφάλιση και υποστήριξη των δικαιωμάτων των γυναικών
- Τις γυναίκες να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους ως ισότιμοι πολίτες που έχουν δικαιώματα
- Λιγότερη φτώχεια και πείνα στα κορίτσια και στις γυναίκες
- Περισσότερη εξασφαλισμένη τροφή των οικογενειών στις κοινότητες και σε όλη τη χώρα
- Μείωση του βάρους που φέρουν οι γυναίκες για τη φροντίδα του σπιτιού τους και της κοινότητάς τους
- Πιο σταθερές πηγές βιοπορισμού, αυξημένα εισοδήματα και μεγαλύτερη οικονομική δύναμη των γυναικών
- Καλύτερη σεξουαλική και αναπαραγωγική φυσική κατάσταση και περισσότερη σεξουαλική ανεξαρτησία για τις γυναίκες που θα αναλάβουν οι ίδιες την ευθύνη της ζωής τους
- Καλύτερη οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων και ολόκληρης της χώρας.

Παροχή βασικών υπηρεσιών και περιουσιακών στοιχείων σε μικροκαλλιεργήτριες αγρότισσες

Γη

Για τις φτωχές αγρότισσες, η κατοχή και ο έλεγχος της γης τους έχουν πολύ μεγάλη σημασία για το βασικό βιοπορισμό τους, την τροφή της οικογένειάς τους, την οικονομική ανεξαρτητοποίησή τους και την καταπολέμηση της φτώχειας.

Σε ποια κατάσταση βρίσκονται οι φτωχές αγρότισσες;

Οι αγρότισσες εργάζονται σε τριπλές βάρδιες (οικιακές εργασίες, φροντίδα της οικογένειας και αγροτικές εργασίες).

1. Οι περισσότερες γυναίκες δεν κατέχουν τη γη την οποία καλλιεργούν, ενώ πολλά πολιτισμικά έθιμα ή/και νόμοι περιορίζουν την ιδιοκτησία και τον έλεγχο της γης από γυναίκες.
 - Πολλές γυναίκες μπορούν να αποκτήσουν γη μόνο μέσω των ανδρών συντρόφων τους ή συγγενών τους.
 - Όπου συνηθίζεται να κληροδοτείται η γη από τον πατέρα στο γιο, σπανίως οι γυναίκες αποκτούν δική τους γη.
 - Όταν παραχωρείται γη σε γυναίκες, συχνά οι σύζυγοί τους ή άλλοι άνδρες με εξουσία σφετερίζονται αυτή τη γη.
 - Συχνά απορρίπτεται το δικαίωμα κληρονομιάς της γης από χήρες και κορίτσια που μπορεί να εκδιωχθούν βίαια από τη γη τους.
 - Σε κάποιες κοινωνίες, όταν πεθάνει ο άνδρας, η σύζυγός του «κληρονομείται» από κάποιον άλλο άντρα της οικογένειας. Αν η χήρα αρνηθεί να «κληρονομηθεί», μπορεί να χάσει το δικαίωμα πρόσβασης στη γη της.
2. Συχνά οι αγρότισσες παίρνουν την πιο άγονη, ξερή, απομακρυσμένη από τις πηγές νερού γη ή μικρά χωράφια που απέχουν το ένα από το άλλο. Η ανομβρία και άλλες περιβαλλοντικές καταστροφές που προκαλεί η κλιματική αλλαγή, καμιά φορά καθιστούν αδύνατη την καλλιέργεια τροφής που χρειάζονται για την επιβίωση των οικογενειών τους.
3. Οι μικροκαλλιεργητές είναι συνήθως γυναίκες που καλλιεργούν σπαρτά για να θρέψουν τις οικογένειές τους (καλλιέργειες στοιχειώδους διαβίωσης ή «υψηλού κινδύνου και χαμηλής απόδοσης»). Οι εμπορικές καλλιέργειες που παράγουν εμπορεύσιμα προϊόντα γίνονται συνήθως από άντρες και μόνο αυτοί θεωρούνται «οικονομικά ενεργοί».
4. Αν αυξηθεί η αξία της γης που καλλιεργούν οι αγρότισσες, μπορεί να χάσουν το δικαίωμά τους να τη χρησιμοποιούν ή να υποχρεωθούν να μετακινηθούν σε πιο άγονη γη, χωρίς αντίστοιχη αποζημίωση. Η αξία της γης μπορεί να αυξηθεί αν:
 - βελτιωθούν οι υποδομές (δρόμοι, παροχή νερού)

- χρησιμοποιηθεί νέα τεχνολογία (π.χ. εξελιγμένη άρδευση)
 - ανακαλυφθούν εκεί ορυκτά, πετρέλαιο ή άλλοι φυσικοί πόροι.
5. Οι φτωχές αγρότισσες υποφέρουν από τις επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών (π.χ. ασταθής βροχοπτώση).

Πώς οι κυβερνήσεις απογοητεύουν τις αγρότισσες

6. Οι περισσότερες κυβερνήσεις δεν υποστηρίζουν ούτε προστατεύουν τα δικαιώματα των αγροτισσών στη γη.
- Οι κυβερνήσεις πολλών χωρών δεν έχουν κατορθώσει να εφαρμόσουν μεταρρυθμιστικά προγράμματα που να εξασφαλίζουν στις γυναίκες ίσα δικαιώματα στην ιδιοκτησία γης.
 - Οι περισσότερες κυβερνήσεις υποστηρίζουν τις εμπορικές καλλιέργειες μεγάλης κλίμακας και όχι τις μικροκαλλιέργειες (οι περισσότερες έχουν μειώσει τα κονδύλια που διαθέτουν για τη γεωργία).
 - Οι γυναίκες δεν εκπροσωπούνται σε πολλούς φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης που κατανέμουν τη γη κι έτσι τα δικαιώματά τους συχνά καταπατούνται.
 - Κάποιες κυβερνήσεις πωλούν ή εκμισθώνουν δημόσια γη σε ιδιωτικές εταιρείες ή ξένα συμφέροντα. Αυτό αποτελεί απειλή για τα δικαιώματα των αγροτισσών που καλλιεργούν δημόσια γη.
7. Όπου υπάρχουν συγκρούσεις και πόλεμοι, πολλές γυναίκες εκτοπίζονται, χάνουν τη γη τους και γίνονται πιο ευάλωτες σε σεξουαλική ή άλλου είδους βία.

Τι χρειάζονται οι φτωχές αγρότισσες;

1. Κρατικές πολιτικές και νομοθεσία που προστατεύουν και υποστηρίζουν τα δικαιώματα των γυναικών στη γη, εμποδίζοντας τις διακρίσεις:
- Σε όλα τα συστήματα ιδιοκτησίας γης πρέπει να εξασφαλίζουν στις γυναίκες κατοχή και έλεγχο της γης τους
 - Πρέπει να εξασφαλίζουν ότι η ιδιοκτησία γης θα αποτελέσει ισχυρό κίνητρο για τη χρήση μεθόδων καλλιέργειας φιλικών προς το περιβάλλον

- Πρέπει να προστατεύουν τα παραδοσιακά συστήματα κοινοτικής ιδιοκτησίας και να υποστηρίζουν τα δικαιώματα των γυναικών μέσα σε αυτά τα συστήματα
- Πρέπει να εξασφαλίζουν ίσα δικαιώματα για τις γυναίκες σε όλες τις οικογενειακές αποφάσεις που αφορούν στη γη
- Πρέπει να δημιουργούν κοινοτικές επιτροπές για τη γη με συμμετοχή εκπροσώπων των γυναικών που εξασφαλίζουν τα δικαιώματα των γυναικών στη γη.

2. Σε κάθε σχέδιο δράσης αναδιανομής της γης ή επανεγκατάστασης, ένα ίσο και δίκαιο τμήμα γης πρέπει να δίνεται σε γυναίκες.
3. Ειδικές επιχορηγήσεις και ευκολότερη πρόσβαση σε πιστώσεις που θα επιτρέψουν στις γυναίκες να αγοράσουν γη (όπου είναι δυνατόν) και να επενδύσουν στη γεωργία.
4. Καλή και αποδοτική γη σε αγρότισσες που εκδιώκονται από τη γη τους όταν ανακαλύπτονται εκεί πολύτιμοι φυσικοί πόροι.
5. Να πάψει η πώληση ή η εκμίσθωση δημόσιας γης σε ξένα συμφέροντα ή ιδιωτικές εταιρείες.
6. Ειδικά προγράμματα για εκτοπισθείσες και ευάλωτες γυναίκες.

Ποιος πρέπει να κάνει τι;

Κυβερνήσεις

Όλες οι κρατικές υπηρεσίες που ασχολούνται με τη γη πρέπει να υποστηρίζουν τα σχετικά δικαιώματα των γυναικών.

- Οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία και τη δικαιοσύνη, πρέπει να αναπτύξουν νόμους και πολιτικές ώστε να εξασφαλίσουν ότι οι γυναίκες δεν θα εξαρτώνται από τους άνδρες για να έχουν πρόσβαση στη γη και έλεγχο της γης.

- Οι παραδοσιακοί/εθιμικοί νόμοι και οι δομές πρέπει να συζητούνται και, όπου χρειάζεται, να αλλάζουν ώστε να εξασφαλίζονται ίσα δικαιώματα πρόσβασης στη γη για τις γυναίκες.
- Οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία, τη δικαιοσύνη και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, πρέπει να εξασφαλίζουν ότι η εθιμική νομοθεσία που αφορά στη γη (και σε σχετικά θέματα, όπως ο γάμος, το διαζύγιο, η κληρονομιά και η βία κατά των γυναικών) είναι εναρμονισμένη με τις πολιτικές και τη νομοθεσία του κράτους.
- Οι κρατικές υπηρεσίες (στο ανώτατο επίπεδο) πρέπει να πάψουν να εκμισθώνουν ή να πωλούν δημόσια γη σε ιδιωτικές εταιρείες ή ξένα συμφέροντα εις βάρος των τοπικών καλλιεργητών και ειδικά των γυναικών.
- Οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία και τη δικαιοσύνη, πρέπει να υποστηρίξουν και να προστατέψουν τα δικαιώματα των γυναικών και άλλων μικροκαλλιεργητών, οι οποίοι καλλιεργούν δημόσια γη, προοριζόμενη για εκμίσθωση ή πώληση.
- Οι κρατικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είναι υπεύθυνες για τη γη και τη γεωργία, πρέπει να συγκεντρώνουν αναλυτικά στοιχεία κατά φύλο για τους κατόχους γης. Τα στοιχεία αυτά θα χρησιμοποιηθούν στην εκπόνηση κρατικών προγραμμάτων.

Δομές σε επίπεδο κοινότητας

Οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, πρέπει να αναπτύξουν ισχυρές τοπικές δομές που θα λαμβάνουν αποφάσεις για τη γη. Οι γυναίκες πρέπει να εκπροσωπούνται σε αυτές τις δομές. Τα μέλη της κοινότητας που υπηρετούν αυτές τις δομές χρειάζονται εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα και οδηγίες ώστε να εξασφαλιστεί ότι δεν θα κάνουν διακρίσεις εις βάρος των γυναικών.

Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών

Οι κρατικές υπηρεσίες πρέπει να συνεργάζονται με Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚΠ) για να εκπαιδεύουν γυναίκες και κορίτσια όσον αφορά στους νόμους και στις πολιτικές που προστατεύουν τα δικαιώματά τους.

Διεθνής Κοινότητα

- Οι δωρήτριες χώρες πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι «μεταρρυθμιστικές πολιτικές για τη γη» δεν θα κάνουν τους μικροκαλλιεργητές να χάσουν τη γη τους.
- Οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία και τη δικαιοσύνη, μαζί με διεθνείς οργανισμούς όπως η Παγκόσμια Τράπεζα, η Διεύθυνση Διεθνούς Ανάπτυξης του Ηνωμένου Βασιλείου (DFID) και το Διεθνές Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (IFAD), πρέπει να καλύπτουν τις ανάγκες των εκτοπισμένων και ευάλωτων γυναικών.

Νερό / άρδευση

Το νερό είναι απαραίτητο για τις βιώσιμες καλλιέργειες. Το φαινόμενο του θερμοκηπίου και οι κλιματικές αλλαγές απειλούν τα καλλιεργούμενα εδάφη και τα αποθέματα νερού σε όλο τον κόσμο. Ταυτόχρονα, ο αγώνας για πρόσβαση και έλεγχο των υδάτινων πόρων γίνεται όλο και πιο έντονος όσο αυξάνονται οι ανταγωνιστικές χρήσεις τους, ενώ οι φτωχές αγρότισσες χάνουν αυτόν τον αγώνα της εξασφάλισης πόρων.

Σε ποια κατάσταση βρίσκονται οι φτωχές αγρότισσες;

Πολλές γυναίκες καλλιεργούν σε εδάφη απομακρυσμένα από πηγές νερού. Η μεταφορά του νερού (για τις καλλιέργειες και για οικιακή χρήση) είναι σκληρή εργασία η οποία απαιτεί χρόνο και ενέργεια.

Πολλά κράτη επιτρέπουν σε φορείς ή ιδιωτικές εταιρείες να «κατέχουν» και να ελέγχουν υδάτινους πόρους. Όταν το νερό «ιδιωτικοποιείται» και πωλείται με κέρδος, οι φτωχοί αγρότες δεν μπορούν να αποκτήσουν το νερό που χρειάζονται. Το νερό πρέπει να είναι αγαθό κοινής ωφέλειας.

Οι ανάγκες των μικροκαλλιεργητών για νερό/άρδευση συχνά δε λαμβάνονται υπόψη, αφού οι ανάγκες των μεγάλων καλλιεργητών θεωρούνται σημαντικότερες.

Τι χρειάζονται;

Οι αγρότισσες χρειάζονται:

1. Πρόσβαση σε επαρκές, ασφαλές, καθαρό νερό για καλλιέργειες και οικιακή χρήση, πολύ κοντά στις αγροτικές κατοικίες και στα αγροκτήματα.
2. Δωρεάν νερό για τις φτωχές αγρότισσες που επιβιώνουν με δυσκολία.
3. Οργάνωση της τοπικής κοινωνίας με ίση εκπροσώπηση γυναικών και ανδρών για λήψη αποφάσεων που αφορούν στη διαχείριση του νερού, αρδευτικά προγράμματα και διασφάλιση ότι οι αγρότισσες θα έχουν ό,τι χρειάζονται.
4. **Κλιματική αλλαγή**
 - Προγράμματα προστασίας από τις επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών (π.χ. πλημμύρες, αβέβαιη βροχόπτωση και ανομβρία) που θα τις βοηθήσουν να αντέξουν και να προσαρμοστούν
 - Υποστήριξη/αποζημίωση όταν δεν μπορούν να επιβιώσουν ούτε στοιχειωδώς, λόγω των επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών.

Ποιος πρέπει να κάνει τι;

1. Οι **κρατικές** υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για το νερό, τη γη, τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι γυναίκες και οι άλλοι μικροκαλλιεργητές θα έχουν το νερό που χρειάζονται.
2. Οι κρατικές υπηρεσίες πρέπει να συνεργάζονται με τις δωρήτριες χώρες και με υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών, όπως ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) για να αναπτύξουν νόμους και πολιτικές διατήρησης του νερού ως αγαθού κοινής ωφέλειας.
3. Οι κρατικές υπηρεσίες πρέπει να:
 - συγκεντρώνουν αναλυτικά στοιχεία κατά φύλο για να δείξουν ποιος έχει πρόσβαση στο νερό, ποιος ωφελείται από προγράμματα άρδευσης και ποιος όχι
 - προσδιορίζουν τις ειδικές ανάγκες των μικροκαλλιεργητριών
 - οργανώνουν τις κοινότητες, συμπεριλαμβάνοντας τις γυναίκες για να διαχειρίζονται τα προγράμματα άρδευσης..

Διεθνείς οργανισμοί, παρόντες σε διάφορες χώρες, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα, η Διεύθυνση Διεθνούς Ανάπτυξης του Ηνωμένου Βασιλείου (DFID), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Διεθνές Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (IFAD), πρέπει να συνεργαστούν με τις κυβερνήσεις για να σχεδιάσουν και να χρηματοδοτήσουν προγράμματα άρδευσης έτσι ώστε οι μικροκαλλιεργητές να μην εξαρτώνται από τη βροχόπτωση.

Οι παραπάνω οργανισμοί πρέπει να συνεργαστούν για να:

- παράσχουν έρευνες, εξοπλισμό και μεθόδους εξεύρεσης, αποθήκευσης, χρήσης και ανακύκλωσης του νερού στις φτωχές κοινότητες
- εκπαιδεύσουν σε απλές μεθόδους συλλογής, αποθήκευσης και ανακύκλωσης του νερού
- υποβοηθήσουν τη συλλογή του νερού (πχ. με συμβουλευτικές υπηρεσίες για την αγορά ή την κατασκευή δεξαμενών νερού)
- προμηθεύσουν απλό εξοπλισμό, όπως μηχανοκίνητες αντλίες νερού ώστε να διευκολύνουν την άρδευση μικρής κλίμακας
- επιβραβεύσουν τους αγρότες που κάνουν οικονομία στο νερό.

4. Κλιματική αλλαγή

Κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για το περιβάλλον, τη γη, τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, πρέπει να συμπεριλάβουν τις αγρότισσες σε:

- Σχέδια και προγράμματα μείωσης των επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών
- Αποζημιώσεις για τις επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών.

Αγροτικά Εφόδια /

Εφόδια για Καλλιέργειες

Καλύτεροι σπόροι, αγροτικά εργαλεία και εξοπλισμός, κοπριά και βιόσιμα εναλλακτικά λιπάσματα και φυτοφάρμακα θα διευκολύνουν τις αγρότισσες να καλλιεργούν με βιώσιμο τρόπο, να είναι πιο παραγωγικές και να εξασφαλίζουν τα τρόφιμα που χρειάζονται.

Σε ποια κατάσταση βρίσκονται οι φτωχές αγρότισσες;

Συχνά είναι πολύ δύσκολο για τις φτωχές αγρότισσες να αποκτήσουν ό,τι χρειάζονται για να βελτιώσουν τις καλλιέργειες τους. Επειδή είναι αγρότισσες μικρής κλίμακας, δεν θεωρούνται «οικονομικά ενεργές» και αποκλείεται η συμμετοχή τους σε ομίλους αγροτών και συνεταιρισμούς. Το αποτέλεσμα είναι να χάνουν την υλική και εκπαιδευτική στήριξη που διατίθενται για τα μέλη τέτοιων ομάδων (σπόροι, εργαλεία και υπηρεσίες).

1. Οι περισσότερες αγρότισσες δεν κατέχουν ούτε τα απλά αγροτικά εργαλεία όπως σάπες ή σβάρνες.
2. Πολλές αγρότισσες γνωρίζουν παραδοσιακούς τρόπους διατήρησης των σπόρων και άλλου γενετικού υλικού των φυτών για την παραγωγή της επόμενης σοδειάς. Τους έχουν πει ότι νέοι γενετικά τροποποιημένοι σπόροι παράγουν πολύ καλύτερες σοδειές αλλά, μετά, θα είναι υποχρεωμένες να αγοράζουν νέους ακριβούς σπόρους κάθε χρόνο (πέρα από τα μακροπρόθεσμα προβλήματα με τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς).
3. Οι περισσότερες αγρότισσες δεν έχουν πρόσβαση σε ακριβό εξοπλισμό, όπως άροτρα και τρακτέρ.

4. Οι σπόροι, τα λιπάσματα και άλλα εφόδια παραγωγής συνήθως συσκευάζονται και πωλούνται σε μεγάλες ποσότητες, κατάλληλες για αγροκτήματα που παράγουν εμπορεύσιμα προϊόντα.
5. Οι περισσότερες αγρότισσες δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να αγοράσουν τα εφόδια που χρειάζονται, ενώ δυσκολεύονται να πάρουν δάνεια αφού δεν αναγνωρίζονται ως κάτοχοι της γης που καλλιεργούν και οι περισσότεροι πιστωτές ζητούν γη ως εγγύηση για δάνεια. Τα κυβερνητικά προγράμματα παροχής (επιδοτούμενων) εφοδίων δεν απευθύνονται στις γυναίκες ούτε τις ωφελούν όσο θα έπρεπε.
6. Οι κακές υποδομές δυσκολεύουν την απόκτηση εφοδίων.

Τι εφόδια χρειάζονται;

Θα πρέπει να ερωτώνται οι γυναίκες τι χρειάζονται για τις καλλιέργειες τους και για τις αγροτικές ασχολίες τους. Εκπαίδευση, τεχνολογία και άλλα εφόδια πρέπει να είναι κατάλληλα οργανωμένα για να καλύψουν τις ανάγκες των φτωχών αγροτισσών και να περιλαμβάνουν:

1. Δωρεάν βασικά αγροτικά εργαλεία (αυτό το σχέδιο

δράσης πρέπει να συντονίζεται σωστά ώστε να εξασφαλιστεί ότι δεν θα το εκμεταλλευτούν οι περισσότερο προνομιούχοι άνδρες και γυναίκες).

2. Σεβασμό και προστασία της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων των ποικιλιών σπόρων και των συστημάτων τοπικών γνώσεων (πρέπει να καταλάβουμε ότι αυτές κινδυνεύουν από κάποιες τεχνολογίες).
 3. Επιδοτούμενα προγράμματα χαμηλού κόστους μίσθωσης/ενοικίασης και ενοικίασης/αγοράς αγροτικού εξοπλισμού, όπως άροτρα, εκσκαφείς και τρακτέρ.
 4. Μικρότερες συσκευασίες σπόρων καλής ποιότητας και χαμηλού κόστους, λιπάσματα και άλλα εφόδια, διαθέσιμα κοντά στα αγροκτήματα σε εύθετο χρόνο.
 5. Καλύτερους δρόμους και άλλες υποδομές για ευκολότερη πρόσβαση στα εφόδια.
- αναπτύξουν και διαχειριστούν σχέδιο δράσης επιδότησης εφοδίων προς όφελος των φτωχών αγροτισσών² και να εξασφαλίσουν ότι τα εφόδια παράγονται, συσκευάζονται και διανέμονται σύμφωνα με τις ανάγκες τους
 - προσφέρουν εκπαίδευση και υποστήριξη στις γυναίκες για να ιδρύσουν και να διευθύνουν τοπικές τράπεζες σπόρων ώστε να διαφυλάξουν τη βιοποικιλότητα
 - εκπαιδεύσουν στην ορθή χρήση αγροτικών εφοδίων και εξοπλισμού νέας τεχνολογίας
 - προσφέρουν διευκολύνσεις για χαμηλού κόστους ενοικίαση/μίσθωση εξοπλισμού, όπως τρακτέρ και θεριστικές μηχανές.

Για να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις, οι κυβερνήσεις πρέπει να συνεργαστούν με οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών, καθώς και με διεθνείς οργανώσεις όπως το Διεθνές Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (IFAD) και ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO).

Οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τους δρόμους και τις μεταφορές, σε συνεργασία με τις υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, πρέπει να βελτιώσουν, να αναπτύξουν και να συντηρήσουν τις υποδομές της υπαίθρου, δηλαδή τις δευτερεύουσες οδούς, τους σιδηροδρόμους και τις τηλεπικοινωνίες.

Ποιος πρέπει να κάνει τι;

Οι κυβερνήσεις πρέπει να συλλέγουν αναλυτικά στοιχεία κατά φύλο¹ για τις αγρότισσες (πού καλλιεργούν, τι καλλιεργούν και τι ανάγκες έχουν).

Οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, μαζί με άλλες αρμόδιες υπηρεσίες όπως εμπορίου, βιομηχανίας, επιστήμης και τεχνολογίας, πρέπει να:

1 Αναλυτικά στοιχεία κατά φύλο: χωριστά στοιχεία/πληροφορίες για άνδρες και γυναίκες που επιτρέπουν τη σύγκριση μεταξύ τους.
2 Αυτό επετεύχθη στο Μαλάουι από το Υπουργείο Αγροτικής Ακαδημαϊκής Βοήθειας και στην Ουγκάντα από την Εθνική Αγροτική Συμβουλευτική Υπηρεσία (NAADS).

Συμβουλευτικές / υπηρεσίες και εκπαίδευση

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες παρέχουν συμβουλές και εκπαίδευση που θα βοηθήσουν τους γεωργούς να χρησιμοποιήσουν νέα εφόδια και μεθόδους για παραγωγικότερες καλλιέργειες. Οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών καθιστούν ακόμα πιο σημαντικές τις συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Σε ποια κατάσταση βρίσκονται οι μικροκαλλιεργήτριες αγρότισσες;

Έλλειψη χρόνου και χρημάτων

- Οι αγρότισσες ήδη έχουν πολλά να κάνουν: εργάζονται σε τριπλές βάρδιες (γεωργικές εργασίες, οικιακές εργασίες και φροντίδα της οικογένειας) κι έτσι τους μένει πολύ λίγος χρόνος για μαθήματα και εκπαίδευση.
- Οι περισσότερες αγρότισσες δεν μπορούν να πληρώσουν για να εκπαιδευθούν (τα «Προγράμματα Διαρθρωτικής Προσαρμογής» απαιτούν πληρωμή για υπηρεσίες που στο παρελθόν προσφέρονταν στους αγρότες δωρεάν).

Μικρή ή καθόλου πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες

- Πολλές αγρότισσες καλλιεργούν σε απομακρυσμένες περιοχές της υπαίθρου όπου οι υπηρεσίες εκπαίδευσης είναι περιορισμένες.
- Επειδή είναι αγρότισσες μικρής κλίμακας, δεν

θεωρούνται «οικονομικά ενεργές» και αποκλείεται η συμμετοχή τους σε ομίλους αγροτών και συνεταιρισμούς. Αυτό καθιστά πολύ δύσκολη την πρόσβαση τους σε δημόσιες υπηρεσίες εκπαίδευσης.

Ακατάλληλες συμβουλευτικές υπηρεσίες

- Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες προορίζονται κυρίως για αγρότες οι οποίοι ασχολούνται με εμπορεύσιμες καλλιέργειες, ενώ οι περισσότερες αγρότισσες είναι μικρής κλίμακας και καλλιεργούν τρόφιμα για τη διατροφή τους.
- Σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτές είναι άνδρες και μόνο λίγοι από αυτούς έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα για να προσφέρουν υπηρεσίες και πληροφορίες που χρειάζονται οι αγρότισσες. Οι γυναίκες που εργάζονται στην εκπαίδευση είναι λίγες.
- Συνήθως, αυτοί που παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες ζητούν να πάνε οι γυναίκες στην έδρα τους, αλλά μερικές φορές υπάρχουν κοινωνικά, πολιτισμικά ή θρησκευτικά ταμπού που τις εμποδίζουν να το κάνουν.

Τι χρειάζονται;

Δωρεάν συμβουλευτικές υπηρεσίες που να υπολογίζουν το έργο το οποίο κάνουν οι αγρότισσες, την παραγωγή τροφής και τις γνώσεις τους από παραδοσιακές μορφές καλλιέργειας, αλλά και να σέβονται και να διευκολύνουν τους ρόλους και τις ευθύνες τους στο σπίτι και στην οικογένεια:

- Πρακτική εκπαίδευση στα αγροκτήματα
- Σύντομα και μη χρονοβόρα επιμορφωτικά μαθήματα
- Μαθήματα σε εποχή που οι αγρότισσες δεν καλλιεργούν ή όποτε εκείνες επιλέξουν
- Μέθοδοι εκμάθησης ενηλίκων και εκπαιδευτικό υλικό προσαρμοσμένο ειδικά στις αγρότισσες
- Καλά εκπαιδευμένες γυναίκες εκπαιδύτριες
- Εκπαιδευτές με αξιόπιστα μέσα μεταφοράς και επικοινωνίας ώστε να φτάνουν ακόμα και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές της υπαίθρου
- Πληροφορίες για την προώθηση στην αγορά της πλεονασματικής παραγωγής τους
- Ενημέρωση για το πώς θα προσαρμοστούν και θα αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Ποιος πρέπει να κάνει τι;

1. Οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, πρέπει να παρέχουν δωρεάν συμβουλευτικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες κυρίως στις φτωχές αγρότισσες. Οι αγρότισσες πρέπει να συμμετέχουν στον προγραμματισμό, το σχεδιασμό και την παροχή των συμβουλευτικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης από αγρότισσα σε αγρότισσα.
2. Οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία, την παιδεία, την πληροφορική και την τεχνολογία, πρέπει να εκπαιδεύσουν και να προσλάβουν γυναίκες εκπαιδύτριες με τα απαιτούμενα προσόντα ώστε να στελεχώσουν με γυναίκες όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης τουλάχιστον κατά 30%.
3. Οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία, την παιδεία, την πληροφορική και την τεχνολογία, υποστηριζόμενες από διεθνείς οργανισμούς όπως το Διεθνές Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (IFAD) και ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), αλλά και από οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών πρέπει να:
 - σχεδιάσουν εκπαιδευτικά μαθήματα, εγχειρίδια και εκπαιδευτικό υλικό για ενηλίκους που να είναι εύκολα κατανοητά και σχετικά με τη ζωή των αγροτισσών
 - παρέχουν αξιόπιστα μεταφορικά μέσα στους εκπαιδευτές για να μπορούν να φθάνουν στις πιο απομακρυσμένες περιοχές της υπαίθρου
 - γνωρίζουν τι χρειάζονται οι μικροκαλλιεργητές για να μπορέσουν να προσαρμοστούν στις κλιματικές αλλαγές.

Χρηματοδότηση / πιστώσεις

Τα χρηματοδοτικά δάνεια και οι πιστώσεις είναι απαραίτητα για να μπορούν οι φτωχές αγρότισσες να αγοράζουν ό,τι χρειάζονται για να καλλιεργήσουν αποτελεσματικά, να βελτιώνουν τις καλλιέργειες τους και να αναπτύσσουν μικρές επιχειρήσεις ώστε να ενισχύονται οικονομικά.

Σε ποια κατάσταση βρίσκονται οι φτωχές αγρότισσες;

- Συχνά οι αγρότισσες δε θεωρούνται «πραγματικές αγρότισσες» κι αυτό τις δυσκολεύει πολύ να πάρουν δάνεια/πιστώσεις για τις γεωργικές εργασίες τους.
- Στις αγροτικές περιοχές υπάρχουν λίγες τράπεζες ή μικροπιστωτικά προγράμματα, καθώς και ανεπαρκείς πληροφορίες για τις διαθέσιμες πιστώσεις, τον τρόπο υποβολής αίτησης και τους όρους αποπληρωμής.
- Η υποβολή αιτήσεων για πιστώσεις καμιά φορά είναι μια δύσκολη και ασαφής διαδικασία, ειδικά για τους αναλφάβητους.
- Τα επιτόκια είναι υψηλά.
- Συνήθως, απαιτείται γη ως εγγύηση για δάνεια αλλά, συχνά, οι γυναίκες δεν είναι επίσημα καταχωρημένες ως ιδιοκτήτριες της γης που καλλιεργούν.
- Πολλές γυναίκες δεν έχουν το δικαίωμα να συνάψουν συμβόλαια, όπως συμφωνητικά πιστώσεων (ο σύζυγός τους ή άλλος άντρας της οικογένειας πρέπει να δώσει την άδεια ή ακόμα και να υπογράψει για λογαριασμό τους).

- Χωρίς πρόσβαση σε πιστώσεις, είναι πολύ δύσκολο για τις αγρότισσες, που με δυσκολία επιβιώνουν, να αναπτύξουν μικρές επιχειρήσεις και να ισχυροποιηθούν οικονομικά.
- Όσες παίρνουν δάνεια από μη ελεγχόμενους τοκογλύφους, μπορεί να χρεωθούν υπερβολικά και να χάσουν τα πάντα.

Τι χρειάζονται;

1. Οι μικροκαλλιεργήτριες πρέπει να αναγνωριστούν ως αγρότισσες που καλλιεργούν βασικά τρόφιμα και δικαιούνται υποστήριξης.
2. Οι γυναίκες πρέπει να αναγνωριστούν ως ενήλικοι πολίτες με:
 - Ίσα δικαιώματα στην κατοχή γης
 - Κοινά δικαιώματα στη γη όπου είναι δυνατόν (π.χ. κοινό τίτλοι ιδιοκτησίας)
 - Το δικαίωμα σύναψης συμβάσεων (π.χ. πιστωτικών συμβολαίων) χωρίς τη μεσολάβηση των ανδρών
3. Οι αγρότισσες χρειάζονται:
 - Πληροφορίες για τους τύπους και τους όρους των πιστωτικών διευκολύνσεων σε εύκολα κατανοητή γλώσσα

- Υποστήριξη για δημιουργία ομαδικών πιστώσεων και αποταμιεύσεων ή συμμετοχή σε αυτές
- Ευκολότερες διαδικασίες αιτήσεων για πιστώσεις
- Χαμηλότερα επιτόκια
- Να μη ζητούνται εγγυήσεις
- Καλύτερες υποδομές στην ύπαιθρο (καλά συντηρημένες δευτερεύουσες οδοί, μεταφορές και τηλεπικοινωνίες), ώστε οι πιστωτικές υπηρεσίες να μπορούν να φθάσουν ακόμα και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές.

4. Οι αγρότισσες που εκτοπίζονται από φυσικές καταστροφές (π.χ. ανομβρία) ή κοινωνικοπολιτικές ταραχές (π.χ. εμφύλιες συγκρούσεις) χρειάζονται κεφάλαιο για την έναρξη νέας επιχείρησης.

Μικρές επιχειρήσεις

Για να ενισχυθούν οικονομικά, οι αγρότισσες πρέπει να επενδύσουν τις οικονομίες/πιστώσεις τους έτσι ώστε να αναπτύξουν παραγωγικές δραστηριότητες (π.χ. μικρές παραγωγικές βιοτεχνίες στα αγροκτήματα και προώθηση των προϊόντων στην αγορά). Για αυτό το λόγο, χρειάζονται:

- Στοχευμένα πιστωτικά προγράμματα
- Βελτιωμένη στοιχειώδη εκπαίδευση και τεχνικές δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να αποκτήσουν πιστώσεις και να διαχειριστούν μικρές επιχειρήσεις.

Ποιος πρέπει να κάνει τι;

Κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία, τη χρηματοδότηση, τη βιομηχανική ανάπτυξη και την ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων, πρέπει να αναγνωρίσουν τη σημασία των αγροτισσών μικρής κλίμακας.

Κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία, τη δικαιοσύνη και τη χρηματοδότηση, πρέπει να τροποποιήσουν τους νόμους και τις πρακτικές που κάνουν διακρίσεις κατά των γυναικών.

Κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για οικονομική εποπτεία, πρέπει να:

- ελέγχουν τους τοκογλύφους που εκμεταλλεύονται τον κόσμο
- ελέγχουν τους παρόχους πιστώσεων που κάνουν διακρίσεις κατά των γυναικών
- εξασφαλίζουν ότι οι τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διευκολύνουν τις γυναίκες της υπαίθρου (ακόμα κι εκείνες που είναι αναλφάβητες ή ημι-αναλφάβητες) για να αποκτήσουν πρόσβαση σε κρατική χρηματοδότηση και σε χρηματοδότηση άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων.

Οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πρέπει να:

- παράσχουν πληροφορίες για τις διαθέσιμες πιστώσεις και τους όρους αποπληρωμής σε γλώσσα κατανοητή από τις γυναίκες της υπαίθρου
- υποστηρίζουν και ενθαρρύνουν τις γυναίκες να συστήσουν αγροτικές οργανώσεις ώστε να έχουν ευκολότερη πρόσβαση σε πιστώσεις
- πρωτοστατούν στις ειδικές παροχές ή πιστώσεις με χαμηλά επιτόκια σε γυναίκες που εκτοπίστηκαν από ένοπλες συγκρούσεις και φυσικές καταστροφές, ώστε να εξασφαλίσουν την απαραίτητη τροφή.

Πιστωτικά προγράμματα με στόχο τις γυναίκες

Οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πρέπει να σχεδιάσουν και να υποστηρίξουν πιστωτικά προγράμματα ειδικά για φτωχές αγρότισσες. Αυτά τα προγράμματα πρέπει να:

- χρηματοδοτηθούν και να εγγυηθούν από το κράτος
- αξιοποιήσουν τις ντόπιες ομάδες και τους παραδοσιακούς συνεταιρισμούς όπου οι γυναίκες φυλάνε τις οικονομίες τους

Οι **δωρήτριες χώρες** που υποστηρίζουν την αγροτική ανάπτυξη πρέπει να υποστηρίξουν τις προσπάθειες χρηματοδότησης νέων επιχειρήσεων.

Οι **Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών** που υποστηρίζουν τις γυναίκες ή/και παρέχουν πιστώσεις πρέπει να παράσχουν εκπαίδευση και υποστήριξη.

Οι μικρές επιχειρήσεις

Οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες (που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία, την αγροτική ανάπτυξη, τους συνεταιρισμούς, την κτηνοτροφία και την αλιεία, την ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων και τη χρηματοδότηση) πρέπει να:

- υποστηρίξουν πιστωτικά προγράμματα για αγρότισσες ώστε να ιδρύσουν μικρές επιχειρήσεις (π.χ. επεξεργασία των καλλιεργούμενων προϊόντων στα αγροκτήματα και προώθησή τους στην αγορά)
- συνδέσουν τις αγρότισσες με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ώστε να πληροφορηθούν πώς θα βρουν πρόσβαση σε πιστώσεις και να αποκτήσουν δεξιότητες διαχείρισης χρηματοοικονομικών μικρών επιχειρήσεων.

Επίσης, οι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών πρέπει να εκπαιδεύσουν τις οικογένειες και τις κοινότητες για να σέβονται τα δικαιώματα των γυναικών.

Τα γυναικεία κινήματα και άλλες οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών πρέπει να ζητούν από το κράτος να αναλάβει την ευθύνη της προστασίας των δικαιωμάτων των αγροτισσών στη γη τους.

Αγροτική έρευνα και τεχνολογία

Η έρευνα είναι απαραίτητη για τη δημιουργία καλύτερων ποικιλιών και την ανάπτυξη μεθόδων και τεχνολογίας για βιώσιμες καλλιέργειες στο σημερινό περιβάλλον της κλιματικής αλλαγής.

Σε ποια κατάσταση βρίσκονται οι φτωχές αγρότισσες;

Οι περισσότερες έρευνες επικεντρώνονται κυρίως στις εμπορικές καλλιέργειες και σε γεωργικές μεθόδους που απαιτούν βαριά μηχανήματα και πολύ έμπειρους εργαζόμενους.

1. Υπάρχει πολύ μικρή χρηματοδότηση ερευνών που αφορούν σε βασικά είδη διατροφής, ιδιαίτερα τα εγχώρια, που καλλιεργούνται από γυναίκες.
2. Οι περισσότερες έρευνες αγνοούν τις ανάγκες των αγροτισσών για την αναγκαία τεχνολογία που θα τους εξοικονομήσει χρόνο και θα διευκολύνει το έργο τους.
3. Οι περισσότερες έρευνες αγνοούν τις γνώσεις των γυναικών όσον αφορά στις παραδοσιακές γεωργικές μεθόδους, στις εγχώριες καλλιέργειες, στη βιοποικιλότητα και στα φυτά.
4. Δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία για τη χρήση πόρων και νέων τεχνολογιών για τις καλλιέργειες από τις γυναίκες.
5. Καμιά φορά, οι γυναίκες χάνουν τα δικαιώματα της γης τους όταν νέες τεχνολογίες (π.χ. εξελιγμένη άρδευση) αυξάνουν την αξία της γης.

Τι χρειάζονται;

1. Οι αγρότισσες πρέπει να συμμετέχουν στις αποφάσεις για τις προτεραιότητες της αγροτικής έρευνας και τεχνολογίας.
2. Οι κυβερνήσεις πρέπει να χρηματοδοτούν τις έρευνες που αφορούν σε καλλιέργειες βασικών ειδών διατροφής τα οποία τρέφουν την πλειοψηφία του πληθυσμού.
3. Οι αγρότισσες που εργάζονται σε τριπλές βάρδιες (αγροτικές εργασίες, οικιακές εργασίες και φροντίδα της οικογένειας), χρειάζονται εργαλεία που θα διευκολύνουν το έργο τους και μεθόδους προσαρμοσμένες στις τοπικές συνθήκες. Έτσι, θα αποκτήσουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο.
4. Η έρευνα πρέπει να βασιστεί στις γνώσεις των γυναικών για τα εγχώρια προϊόντα. Με τη σειρά τους, εκείνες χρειάζονται εκπαίδευση για να κατορθώσουν να χρησιμοποιήσουν νέες τεχνολογίες που θα λύσουν διάφορα αγροτικά προβλήματα: πώς να αυξήσουν την απόδοση των καλλιεργειών τους, τι να κάνουν τη σοδεία τους μετά τη συγκομιδή κλπ.

Ποιος πρέπει να κάνει τι;

1. Όταν καθορίζονται οι προτεραιότητες της έρευνας, οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία, τη βιομηχανική ανάπτυξη και τους συνεταιρισμούς, πρέπει να δώσουν σημασία στις ανάγκες των αγροτισσών, στις απόψεις τους και στις γνώσεις τους για τα εγχώρια προϊόντα.
2. Αυτό σημαίνει ότι, στα πλαίσια της έρευνας, πρέπει να πηγαίνουν στους τόπους που καλλιεργούν οι γυναίκες, να συζητούν και να συνεργάζονται μαζί τους.
3. Οι ίδιες υπηρεσίες πρέπει να σχεδιάζουν και να παρέχουν εργαλεία και εξοπλισμό, σύμφωνα με τις ανάγκες των γυναικών, σε προσιτές τιμές, που θα διευκολύνουν το έργο τους.
4. Με την υποστήριξη διεθνών οργανισμών, όπως το Διεθνές Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (IFAD) και ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), οι κρατικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία και άλλους τομείς, πρέπει να αναπτύξουν καλλιέργειες ανθεκτικές στην ανομβρία ή στις πλημμύρες που θα βοηθήσουν τους γεωργούς να προσαρμοστούν στις κλιματικές αλλαγές.
5. Οι ίδιες κυβερνητικές υπηρεσίες πρέπει να συλλέγουν και να διαθέτουν αναλυτικά στοιχεία κατά φύλο – ξεχωριστές πληροφορίες για αγρότες και αγρότισσες (π.χ. τι προϊόντα καλλιεργούν και πόσο γρήγορα ή αργά έχουν προσαρμοστεί στις νέες τεχνολογίες).

Υπηρεσίες προώθησης προϊόντων στην αγορά

Η πρόσβαση στις αγορές και οι αξιόπιστες πληροφορίες που αφορούν στις αγορές και σε ανταγωνιστικές τιμές είναι πολύ σημαντικά στοιχεία για την οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών.

Σε ποια κατάσταση βρίσκονται οι φτωχές αγρότισσες;

Οι περισσότεροι μικροκαλλιεργητές συνεχίζουν να παράγουν το ίδιο προϊόν και να το διαθέτουν στην ίδια αγορά, ταυτόχρονα. Όμως, αν αυτό το προϊόν διατίθεται για πώληση σε πολύ μεγάλες ποσότητες, αν δεν είναι προϊόν που θέλει να αγοράσει ο κόσμος ή αν οι ανταγωνιστές μπορούν να το πουλήσουν φθηνότερα, οι τιμές θα κατέβουν και η αμοιβή των αγροτών θα είναι μικρή.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φτωχές αγρότισσες είναι:

- Έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τις αγορές
- Ακατάλληλοι δρόμοι και αδυναμία μεταφορών σε περιοχές της υπαίθρου
- Υψηλό κόστος αδειών πώλησης
- Μεσάζοντες που αποκτούν τη μερίδα του λέοντος από τα κέρδη και αξιωματούχοι που δωροδοκούνται
- Έλλειψη υποδομών και δεξιοτήτων που θα μπορούσαν να αυξήσουν την αξία του παραγόμενου προϊόντος
- Δεν ανήκουν σε εμπορικούς συνεταιρισμούς οι οποίοι θα μπορούσαν να τις βοηθήσουν να διαπραγματευθούν καλύτερες τιμές.

«Διαρθρωτική Προσαρμογή» και «Ελεύθερο Εμπόριο»
Λόγω των «Προγραμμάτων Διαρθρωτικής Προσαρμογής»:

- Πολλές κυβερνήσεις έχουν διακόψει τις υπηρεσίες μάρκετινγκ που προσέφεραν στο παρελθόν
- Οι φτωχές αγρότισσες συναγωνίζονται με φθηνότερη, επιδοτούμενη πλεονασματική παραγωγή από διάφορες χώρες.

Τι χρειάζονται;

Για να πουλήσουν τις σοδειές τους οι αγρότισσες χρειάζονται:

- Αξιόπιστες και έγκαιρες πληροφορίες για την αγορά σε εύκολα κατανοητή γλώσσα
- Συμβουλές, άτυπη εκπαίδευση και σύντομα μαθήματα πρόσβασης στις αγορές
- Καλύτερες υποδομές μεταφορών
- Δωρεάν ή φθηνότερες άδειες πώλησης
- Προστασία από τους μεσάζοντες και τους διεφθαρμένους αξιωματούχους οι οποίοι προσπαθούν να τις εκμεταλλευτούν
- Χαμηλού κόστους εγκαταστάσεις ψύξης και αποθήκευσης για να διατηρούνται φρέσκα τα γεωργικά προϊόντα για περισσότερο χρόνο

- Εκπαίδευση και υποστήριξη για τη δημιουργία και διοίκηση ομάδων αγροτών και συνεταιρισμών, καθώς και για τη συμμετοχή σ' αυτούς.

Ποιος πρέπει να κάνει τι;

Τα κράτη πρέπει να θέσουν σε εφαρμογή νόμους και πολιτικές που προστατεύουν τις φτωχές αγρότισσες και αναπτύσσουν τις αγορές τους, ενώ οι δωρήτριες χώρες πρέπει να παράσχουν οικονομική υποστήριξη και να ενισχύσουν αυτές τις πολιτικές.

Οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες (που είναι υπεύθυνες για τη γη, τη γεωργία, το εμπόριο, τη χρηματοδότηση, την τοπική αυτοδιοίκηση και τους συνεταιρισμούς) πρέπει να ξαναρχίσουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες μάρκετινγκ που πρόσφερε προηγουμένως το κράτος.

Η κυβέρνηση πρέπει να φτιάξει υποδομές, ακόμα και σε απομακρυσμένες περιοχές.

Επίσης, η κυβέρνηση πρέπει να παρέχει αξιόπιστες πληροφορίες σε μικροκαλλιεργητές για: τις αγορές, ποια προϊόντα ζητούνται και σε ποιες ποσότητες και ποιότητες. Αυτή η πληροφόρηση πρέπει να γνωστοποιείται με τρόπους κατανοητούς ακόμα και στους αναλφάβητους.

Οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πρέπει να παρέχουν:

- Ένα ευκολότερο και φθηνότερο σύστημα έκδοσης αδειών πώλησης

- Αξιόπιστες υποδομές ψύξης και αποθήκευσης γεωργικών προϊόντων
- Εγκαταστάσεις που προσθέτουν αξία στα γεωργικά προϊόντα

Για να βοηθήσουν τις αγρότισσες να φτιάξουν, να συμμετάσχουν και να διοικήσουν αγροτικές ομάδες και συνεταιρισμούς, οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες πρέπει να δημιουργήσουν το σχετικό νομικό πλαίσιο και τις απαραίτητες πολιτικές ώστε οι αγρότισσες να αυξήσουν την παραγωγική τους ικανότητα.

Οι κρατικές υπηρεσίες, με την υποστήριξη των δωρητριών χωρών, πρέπει να ενισχύσουν τη δυνατότητα των γυναικών να καλλιεργούν εμπορεύσιμα προϊόντα. Αυτό απαιτεί χρηματοδότηση της έναρξης των δραστηριοτήτων τους και επενδύσεις.

«Διαρθρωτική Προσαρμογή» και «Ελεύθερο Εμπόριο»

Οι κυβερνήσεις πρέπει να υποστηρίζουν μέτρα τα οποία προστατεύουν και προωθούν τα συμφέροντα των μικροκαλλιεργητών στις αναπτυσσόμενες χώρες. Για παράδειγμα τα κράτη πρέπει να επιδιώκουν μόνο συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου οι οποίες επιτρέπουν εξαιρέσεις, καθώς και «ειδική και διαφοροποιημένη μεταχείριση» των φτωχών αγροτισσών.

Βιβλιογραφία

1. ActionAid (2008). Women's Right to Land and Property in Kenya: The Contradictions, Collusions, Conspiracy and Consequences. 2008
2. ActionAid (2010). Draft Report on Analysis of Public and Donor Funding in Agriculture, Impact on Household and National Food Security
3. ActionAid (2010). Fertile Ground: How Governments and Donors can halve hunger by supporting small farmers
4. ActionAid (2007). End Hunger Campaign: Action Guide for Promoting Women's Rights
5. Bunning, S. and Hill, C. (1996). Farmers' Rights in the Conservation and Use of Plant Genetic Resources: A Gender Perspective. FAO, Rome
6. Commonwealth Secretariat (2001). Gender Mainstreaming in Agriculture and Rural Development: A Reference Manual for Governments and Other Stakeholders
7. Croll, E. (1995). Rural Migration in Rural Development in the Evolving Market Economy. UNDP, New York
8. Food and Agriculture Organisation (FAO; 1989). Women in Fisheries. FAO, Rome
9. FAO (1989) Agricultural Extension Approaches: what FAO case studies reveal. A Paper for Global Consultation on Agricultural Extension. FAO, Rome
10. FAO (1994). Women, Agriculture and Rural Development: a synthesis report of the Africa Region. FAO, Rome
11. FAO (1995a). A Fairer Future for Rural Women. FAO, Rome
12. FAO (1995b). World Agriculture towards 2010. Chichester, UK:
13. International Labour Organization (ILO) (1990). Special Services of Rural Workers' Organizations. ILO. Geneva
14. IFAD (1994). Women Livestock managers in third world: focus on technical
15. ILO (1995). Labour Education 98-1995/1. ILO, Geneva
16. Karl, M. (1996). Inseparable: The crucial role of Women in Food Security. ISIS International, Manila
17. Niza and ActionAid International 2009. Women's Land Rights in Southern Africa: Consolidated baseline findings from Malawi, Mozambique, South Africa, Zambia and Zimbabwe
18. Saito K.A. (1994). Raising the Productivity of Women Farmers in Sub-Saharan Africa. World Bank Discussion Papers: Africa Technical Department Series No. 230. Washington DC.
19. Shiva, V. (1996) Caliber of Destruction, Globalization, Food Security and Women's Livelihoods. ISIS International, Manila
20. UN/ESCAP (1995). Improving the access of women to formal credit and financial institutions: windows of opportunity. United Nations, New York
21. UNDP (1996). Human Development Report. Oxford University Press, New York
22. Seshu, D. and Malavika D. (1989). The role of women in seed management with special reference to rice. IRTP Bulletin (5)1-7
23. ActionAid International, 2010, "Fertile Ground: How governments and donors can halve hunger by supporting smallholders", <http://www.actionaid.org/assets/pdf/%5Cfertilegroundreportwebfinal.pdf>

Η **ActionAid** είναι μια συνεργασία μεταξύ ανθρώπων στις πλούσιες και τις φτωχές χώρες του κόσμου, που έχει ως στόχο της τον τερματισμό της φτώχειας και της αδικίας.

Εργαζόμαστε μαζί με ανθρώπους απ' όλο τον κόσμο προσπαθώντας να καταπολεμήσουμε την πείνα και τις ασθένειες, να βοηθήσουμε τις γυναίκες να αποκτήσουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη και την παιδεία, να φέρουμε τις εταιρείες και τις κυβερνήσεις προ των ευθυνών τους και να αντιμετωπίσουμε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε περισσότερες από 40 χώρες.

ActionAid Ελλάς

Φαλήρου 52

117 41, Αθήνα

Τηλ.: 210 9212321

Fax: 210 9212376

info.hellas@actionaid.org

The logo for ActionAid, featuring the word "actionaid" in a bold, lowercase, red sans-serif font. The background of the entire page is a stylized illustration of a landscape with rolling hills and mountains in shades of blue and purple, and a foreground of orange and brown fields with several small figures of people working in the fields.